1-a Jaro, N-o 48

APERAS S.A.T. SEMAJNE

27. Aŭgusto 1925

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktoro: N. BARTHELMESS Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz | Gvidanto: Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX | Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

Ĝenevo aŭ Moskvo?

Problemo de Garanti-Pakto[1])

La ĉefa problemo de l' eŭropa politiko en ĉi-momento estas la tiel-nomata „*garanti-pakto*“, problemo, kiu estas diskutata en diverspartiaj ĵurnaloj kaj gazetoj. Kaj estas vere bedaŭrinde, ke ĝi ne ekscitas sufiĉan intereson de vastaj amasoj de laboruloj ĉiulandaj, kiuj emas trakti ĉi-problemon kiel io teoria kaj forlasas ĝin al la atento de partiaj estroj kaj redaktoroj.

Ni rigardu la problemon de historia vidpunkto. Skeme, la postmilita evoluo de eŭropa politiko estas tia: Versailles'a "pac"traktato dokumentis la eksigon de Germanio kiel imperiista ŝtato, kondukinta sendependan, aktivan eksteran politikon. Periodo de perforto sekvis. Sed baldaŭ oni komprenis, ke se Germanio restados pasiva faktoro, la mastruma resanigo de Europo ne estos efektivebla. Do, sekvis periodo de konferencoj kaj internegocadoj (Wiesbaden, Cannes, Genovo). La malkonsento inter venkintoj, psikologia timo de germana revenĝemo, deziro ekspluati la plej karbozan parton de Germanio — alkondukis al okupo de l' Ruhr'a distrikto per Francio, spite al opozo de Anglio. Ĉi-okupo ne alportis al francaj kapitalistoj la esperitan sukceson; ĉar ĝi estis la plej malefika rimedo por eltiri reparaciajn ŝuldojn. Sekvis dua periodo de negocadoj; komence inter kapitalistaj grupoj, kaj poste — interŝtataj konferencoj alkondukintaj al la ĉefa London'a konferenco, al London'a protokolo kaj Dawes'a plano. Ĉi-plano dokumentas la provon pace reguli interŝtatajn rilatojn kaj enigon de Germanio en eŭropan *mastrumsistemon*. (Pri sukcesebleco de Dawes-plano vidu n-o 42 de S-ulo). Kaj nuntempe estas la celo de imperiistaj ŝtatoj aligi Germanion al ilia *politika sistemo*, t. e. igi Germanion objekto de ilia ekstera politiko. Kion ĉi-tio signifas?

Por tio ni rigardu la *kondiĉojn de garanti-pakto*, jam konataj en siaj ĉefaj punktoj: Entento garantias al Germanio ĝiajn limojn kaj promesas en kaŭzo de milito (bela pacemo!) defendi ilin. Siaflanke, Germanio aliĝas Ligon de Nacioj kaj estas eĉ reprezentata en ĝia konsilantaro. Kaj ĉi-tio estas la kerno de l' problemo. Ĝi signifas, ke Germanio akceptas la reguiaron de l' Ligo kaj subiĝas al ĉiuj ĝiaj decidoj. Tute ne estas pruvende, ke ĉi-L. de N. estas nur rimedo en la manoj de imperiistaj ŝtatoj por kondukadi sian politikon; sed klare estas, ke per sia ago Germanio fariĝos faktoro en ĉi-imperiista politiko. Oni jam multe parolas, skribas kaj diskutas pri § 16 de l'regularo liga. Ĉi-paragrafo rajtigas la liganajn trupojn tramarŝi teritorion de ĉiu sia ano. Sed kian rilaton ĝi havas al la garantia pakto? Ja ne estas nun milito! — dirus multaj naivuloj. Kaj vere, oni parolas pri iu tramarŝo, sed *kien?*; oni diras, ke Francio rajtiĝos uzi Rejnlandon kiel bazo por eventualaj militagoj, sed *kontraŭ kiu?* La ĉiulandaj imperiistoj ne amas respondi tiajn ĝenigajn kialojn! Sed la laborularo devas scii la tutan veron kaj klariĝi pri ĝia graveco: *La milito kontraŭ Sovetio*, kontraŭ la unua laborista ŝtato estas preparata. Germanio devos garantii al Entento la tramarŝon de liganaj trupoj tra sia teritorio okaze de milito kontraŭ USSR. Kaj ne nur permesi tramarŝon, sed ankaŭ partopreni tiun militiron. La ebleco de ĉi-malamika agado ne estas ia kimero, sed tute reala afero. Oni jam sin preparas en Francio oni malpermesas noti "ĉervonec" (soveta mono) ĉe Pariza borso, spite al "normalaj" politikaj kaj mastrumaj rilatoj inter ĉi du ŝtatoj; oficiale influataj presorganoj (Matin, Temps) atakadas kaj kontraŭagitadas furioze Sovetion, preparante tiamaniere publikan opinion. En Anglio, ministroj Chamberlain, Birkenhead kaj J. Hicks priparolas publike la "bolŝevikan danĝeron" kaj kulpigas sovetan registaron, ke ĝi semas malkontentecon en Anglio kaj kolonioj; Chamberlain eĉ persone veturis Balkanon por organizi kontraŭsovetan unuecfronton; kaj nun li volas simple rompigi ĉiujn diplomatiajn interrilatojn kun Sovetio; brita militŝiparo "pace" demonstracias en Balta maro; apudbaltaj ŝtatoj konferas pri militligiĝo, kaj volas eĉ vendi la insulojn Ösel kaj Dagö al Anglio kiel militŝipara bazo; ĉie oni publikigas falsitajn dokumentojn, "Zinovjev-leterojn", devantaj montri la kontraŭordan propagandon de Komintern, ktp., ktp.

Ĉi-tiuj faktoj, kiam oni ilin senpense tralegas en gazetoj, ne aperas gravaj kaj ŝajnas ne havi rilaton unu al alia. Sed de vidpunkto de centra eŭropa tendenco politika, kaj observante la senĉesan armiĝadon, ili aperas tre atentindaj kiel signo de nuntempe formata unuecfronto kontraŭsoveta.

Se oni sekvas la negocojn inter germana kaj ententaj registaroj kaj la skribmanieron de germana gazetaro, oni povus pensi, ke Germanio hezitas, ĉu aliĝi ĉi-pakton kaj eniri Ligon de Nacioj, ĉu sin orienti Sovetion, eluzante la unuan justan pactraktaton de Rapallo. Tute ne! Germanio ne staras sur vojkruciĝo: ĉu Moskvon, ĉu Ĝenevon!

[1]) Pakto estas interkonsento, konvencio. *Red.*

Germana burĝaro, sciante ke ĝi ne povas nuntempe fari sendependan eksteran politikon, kontentiĝas konduki "vost-imperiisman" politikon (Schwanzimperialismus), kiel trafe diris unu maldekstra politikulo, t. e. sin trenadi poste de pli fortaj imperiistoj. Do, ĝi certe iros Ĝenevon kaj partoprenos en agado kontraŭ Sovetio. Jes, kelkaj burĝaj organoj skribas ion pri "amikeco kun Sovetio", sed tiu amikeco estas tiel platona! Oni volas nur eluzi ilian solan ŝancon por akiri pli favorajn kondiĉojn en la afero por si mem.

La vojo de germana burĝa registaro kondukas Ĝenevon, kaj Ĝenevo estas simbolo de unuecfronto de l' kapitalismo kontraŭ Sovetio. Sed laboruloj ne sekvos ĉi-ekzemplon. Ili ĉiuj, — flanke de partiaj diferencoj, ĉu socialistoj, ĉu komunistoj, ĉu anarkistoj, sed kiel samklasanoj, — devas kompreni ke Sovetio, — tiu sola libera insulo en kapitalista maro, — ne devas esti superfluita per ondoj de l' imperiismo. Sorto de Sovetlandoj — estas sorto de laboristaro tutmonda. Kaj se la burĝaro sin turnas Ĝenevon, ni iru Moskvon! Al Garanti-pakto de l' internaciaj ekspluatistoj — ni kontraŭstarigu *la garanti-pakton de l' proletaro tutmonda por defendi nian laboristan ŝtaton.* *Observanto*

EL VIENO

Mi venis ĉi-tien kun la ideo, ke nia Va Kongreso estos kvazaŭ batalkampo por akraj disputoj. Jam de kelka tempo grizumis ĉe la horizonto de nia movado nubetoj, antaŭanoncantaj ventegon. La malrapida kresko de la membraro ŝajnis liveri bonan atakilon kontraŭ la ĝisnuna gvidado de nia organizajo.

Nu, ok longaj laborkunsidoj, ĉiam bone vizitataj, ebligis al la ĉeestantoj eldiri kaj defendi sian propran vidpunkton. La debatoj estis kelkfoje pasiaj, sed ĉiam bonordaj kaj interkonsentemaj. Estas evidente, ke, malgraŭ forta kontraŭstaremo inter la diversaj ideofluoj kaj tendencoj, ĉiam superregis ĉe ĉiuj debatantoj forta deziro trovi rimedon por interkonsento. Ĉiuj plene konsciis, ke la proletesperanta movado ricevus gravegan domaĝon, se okazus en SAT la skismo, se plifortiĝus la disiĝemo inter la diversaj partitendencoj.

Forbloviĝis la nigraj nubetoj. Ne okazis la minacanta fulmotondro. Nun aperas la ĉielo pli klara kaj serena. La malkontentuloj kaj polemikemuloj ĉiuspecaj devos fine konstati, ke ili ne havas ŝancon grizumigi denove nian horizonton. Vana restos ilia penado por estigi disigon kaj malpacon en la SAT-rondoj. Espereble ili komprenos la veran signifon, kiun enhavas la fakto, ke ĉiuj decidoj favoraj al la ĝisnuna gvidado de SAT estas alprenitaj preskaŭ unuvoĉe. Nur tri, kvin, sep manoj (neniam pli) leviĝis malaprobe al la vidpunkto de la plimulto. Kaj pli elokventa fakto estas, ke la gvidrezolucio, kiu resume difinas la sencon de la debatoj kaj donas direktivon al la gvidantaro de SAT por la interkongresa jaro, estis *unuanime* akceptata.

Al tiu kontentiga rezulto tre helpis la bona kaj impona aranĝo de la kongreskomitato. La tuta SAT-anaro tre ŝuldas al la Vienaj k-doj, kiuj sukcesis atingi, ke diversaj laboristaj organizaĵoj aŭstriaj subtenu kaj patronu nian V-an. Bela kaj esperiga fakto...

La akcepto de la kongresantaro en la *Laboristan Hejmon* de la XXIa distrikto, okaze de la festvespero, restos neforgesebla en la memoro de ĉiuj partoprenintoj. Kelkaj k-doj estis ĝislarme kortuŝataj. Kaj ĉiuj senescepte fieris esti anoj de movado, kiu ebligas la okazigon de tiom sukcesplena, festo. La salonego de la Laborista Hejmo estis ja tro malgranda por enteni ĉiujn partoprenantojn. Pli ol 500 personoj, premite kaj entuziasme, aplaŭdis al la kantoj, dancoj, alegorioj kaj ĉiuj plej diversaj distriloj, trafe elektitaj kaj bone prezentitaj.

Mi opinias, ke la aranĝontoj de la venontaj kongresoj devos treege penadi por superi aŭ eĉ atingi la nivelon de la Viena kongreskomitato.

Ĉiuj do ni foriros el ĉi-tie kun bonaj kaj kuraĝigaj impresoj, kun provizo da optimismo fruktodona, laboriga. Necesas ja ne kontentiĝi je la fakto, ke nia Va finiĝis brile, sukcesplene kaj unuanimece. La diversaj komisionoj, elektitaj por plenumi ĉiu aparte difinitan taskon, devas labori senhalte kaj metode. En ĉiuj SAT-rondoj devas kreski la laboremo kaj varbemo. Necesas, ke ni ĉiuj komprenu kaj obeu la decidojn de nia Kongreso. Necesas, ke plifortiĝu, se eble, la deziro forigi el nia senpartieca, kulturcela organizaĵo ĉiujn disigilojn, kiuj konstante minacetas nian unuecon. La rezolucioj voĉdonitaj ne restu surpapera senvivaĵo. En nia venonta laborado ni neniam forgesu, ke la proletesperanta movado havas ŝancon kreskadi kaj plifortiĝadi nur se ĝi estas modela bildeto de la dezirinda unueco de la tutmonda laboristaro.

Finiĝis la Va SAT-Kongreso entuziasme, pacige, esperige... Ni jam klopodu por ke la VIa povu enregistri, ke nia ĉi-tiea laboro estis fruktodona.

Vieno, 15. aŭgusto. *E. Lanty.*

Gvidrezolucio

La V. Kongreso de SAT, post larĝa debato pri la diversaj ideofluoj kaj tendencoj en kiuj baraktas la esperantomovado, konstatas:

1. Ke ĉiuj proponoj celantaj aliigi la strukturon de SAT kaj ŝanĝi ĝian karakteron povas nur malutili la kreskon de la proleta esperanta movado;

2. Havas la konvinkon, ke la esperanta movado povas plej trafe kreski kaj firmiĝi se ekzistas du aparatoj nome: a) nacilingva *aparato por la* propagando *de esperanto, b)* esperantlingva *aparato por la* aplikado *de esperanto por la interesoj de la proletaro tutmonda.*

La Kongreso opinias, ke tiuj du aparatoj povas bone funkcii nur se ili konservas sian propran karakteron, sian memstarecon kaj sekvas sian paralelan vojon sen iu limuzurpo de unu sur alian.

Laŭ raportoj de k-doj el diversaj lingvoteritorioj, evidentiĝis, ke estus netrafe kaj eĉ superflue kunfandi la nacilingvan propagandon laŭ tutmonda skalo, tial ke la ĉirkonstancoj kaj propagandkondiĉoj tre varias laŭ la landoj kaj ke plie ne ekzistas por tiu propagando lingva sameco.

Sekve, oni povas nur alceli unuecigon en la apartaj lingvoteritorioj kaj ne tutmondan unuigon de malsamaj propagandrimedoj por malsimilaj propagandkondiĉoj.

Rilate tion estas ankaŭ tute logike kaj memkompreneble, ke aparato por apliko de lingvo tutmonde uzata devas esti tutmonda kaj sennacieca.

* * *

La Kongreso rekomendas al ĉiuj SAT-anoj, ke ili estu samtempe anoj de poresperanta aparato en sia propra lingvoteritorio. Estas ja evidente, ke la SAT-anoj povas efike varbi por SAT, nur se ili estas membroj de la aparato kies tasko estas instrui esp-on al la laboristoj.

La Kongreso opinias, ke la esp-a movado entute povos atingi sian maksimumon de efikeco nur kiam ĉiuj proletoj esperantistoj estos SAT-anoj.

* * *

La Kongreso havas la opinion, ke SAT devas resti porklasa, senpartieca, kulturcela organizaĵo, celanta utili per esperanto al ĉiuj laboristaj organizaĵoj. Sekve la gvidantaro devas malhelpi la enkondukon de la disputpunktoj kiuj apartigas nun la laboristan movadon. Polemikoj inter la diversaj tendencoj riskus detrui nian movadon, kiu povas esti forta kaj agadkapabla nur se ĝi konservas sian nepre necesan unuecon.

* * *

La Kongreso enregistras kun plezuro la fakton, ke eĉ ne unu voĉo sin levis por defendi la vidpunkton de tiuj novigemuloj, kiuj klopodas reformi esperanton laŭ persona gusto, per enkonduko de tute superfluaj vortoj, per ĝeneraligo de afiksoj necesaj nur en speciale teknikaj kaj sciencaj verkoj kaj per "simpligoj", kiuj reale estas kripligoj, kies pli larĝa uzado povus malhelpi la disvastigon de esp-o inter la laboristaj masoj. La Kongreso esprimas la deziron, ke la esperanto-gazetaro proleta en sia skribmaniero elĉerpu ĝisfunde la lingvajn trezorojn grandparte ankoraŭ kaŝitajn de laŭfundamenta esperanto, kaj uzu novajn formojn nur tiam, kiam ili kontentigas senteblan bezonon.

Protokolo

de la Va SAT-Kongreso en Wien 11.—15. aŭgusto 1925

Unua laborkunsido 11. aŭgusto matene

Ĉeestas en la ĉambrego ĉ. 130 gekamaradoj.

K-do *Rinesl*-Wien de la Loka Kongres-Komitato malfermas la Kongreson per kelkaj salutparoloj al la kongresanoj.

Sekvas elekto de la *prezidantaro* laŭ nompropono de la Ekzekutiva Komisiono (kiu estas reprezentita per k-do *Lerchner* kaj k-dino *Noel*). Kiel prezidantoj estas elektataj k-doj *Slezak*-Wien, *Richter*-Leipzig kaj *Guma*-Paris, kiel sekretarioj, k-do *Barthelmess*, k-dinoj *Noel*-Paris kaj *Limouzin*-London (kontraŭ 1 voĉo).

K-do *Slezak* anoncas, ke reprezentitaj estas ĉe la Kongreso la jenaj asocioj:

Liberpensula Ligo Aŭstria
Naturamikoj Turista Asocio
Redakcio de Laborista Gazeto-Wien
Unuiĝo de Laboristaj Stenografoj (Gabelsberger)
Hungara Emigranta Grupo
Partiestraro de Socialdem. Partio Aŭstria
Unuiĝo de Libropresistoj
Libera Radio-Unuiĝo Aŭstria
Libera Unuiĝo de Sindikatoj, Ŝipista Sekcio
Unuiĝo de la Urb-Ŝirmligo
Unuiĝo de maŝinistoj kaj hejtistoj
Komunista partio de Aŭstrio
Libera unuiĝo de scenejlaboristoj

Poste li konigas la *Tagordon de la Kongreso*:

1) Salutparoladoj
2) Elekto de komisiono por studo de proponoj.
3) Raportoj a) Ekz. Komisiono, Administracio (Lerchner).
   b) Redakcio de Sennaciulo, Eld. Fako (Barthelmess)
   c) Redakcio de Sennacieca Revuo (Barthelmess)
4) Lingvaj demandoj (Feith)
5) Naciaj kaj internaciaj esperanto-organizajoj (Deubler)
6) Programo de SAT (Revo)
7) Esperanto je servo de internaciaj organizajoj (Bässler)
8) Eventualajoj.

La tagordo estas unuanime aprobita.

Salutparoladoj

K-do D-ro *Palla*-Wien salutas en la nomo de la Viena Laborista Ĉambro (en esperanto), parolas pri la ĝisnuna vojo de Lab. esp. movado. La ekzisto de SAT pruvas denove, ke iu afero nur tiam estas vivkapabla kaj utila por laboro de homa progreso, kiam laboristaro alprenas ĝin. Li estas konvinkita, ke ankaŭ tiu ĉi Kongreso en Vieno utilos al la aspirata celo.

K-do D-ro *Julius Deutsch* salutas (germanlingve) en la nomo de la Aŭstria Socialdemokratio. Li akcentas la gravan valoron de esperanto kiel kulturmovado, kaj ke pro tio la socialdemokratio havas specialan intereson pri esp. Ke lingvo tamen ne povas forigi la sociajn luktojn de kapitalista epoko.

K-do *Wegerer* en la nomo de komunista partio aŭstria (germanlingve). Sub la brila ŝajno de la suprajo ni havas en Aŭstrio grandan mizeron. Ni vivas pli malbone ol antaŭ la milito. Aŭstrio havas relative plej multajn senlaborulojn. Nur tiam internacia lingvo povos disvastiĝi, kiam ni mem komencos akiri la ŝtat-potencon.

K-do *Fröschel*, (Libropresistoj) laŭdas la valoron de esperanto kiel ilo en la batalo de la laboristaro.

K-do *Clabian* (Liberpensuloj) promesas fortan subtenon kaj rekomendon en siaj rondoj (parolas esperante).

K-do *Kirchner* (Lab. Stenografoj) admonas konservi unuecon en la mondlingva movado, atentigas pri la sistembatalo de la stenografoj.

K-do *Tischler* (Ŝipista sekcio de lib. sindikatoj) kaj k-do *Kunsteler* (Radio-Klubo) laŭdas la avantaĝojn de esperanto por la rekta interkomunikiĝo tutmonda.

K-do *Metzger*-Stuttgart salutas nome de la Stuttgarta Esp. Ligo, atentigas pri la germanregiona esp.kongreso okazonta venontjare en St.

K-do *Richter*-Leipzig salutas nome de la Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig, nia presejo.

K-do *Slezak* prelegas saluttelegramojn kaj -leterojn, i. a. de Lab. Esp. Asocio por germanl. regionoj, Esperanta Sekcio de Turista Asocio, La Naturamikoj kaj Libera Sindikata Unuiĝo Aŭstria.

Proponkomisiono

Por la komisiono por studo de la kongresproponoj estas proponataj kaj elektataj k-doj *Lerchner* (Leipzig), *Jonas* (Wien), *Grimm* (Stuttgart), *Effler* (Wien), *Armanda* (Split), *Roth* (B.) kaj *Scheithauer* (Wien).

Raportoj

K-do *Lerchner* legas la raporton de l'Ekzekutiva Komisiono (anstataŭ k-do Banmer, kiu ne povas ĉeesti la Kongreson) kaj samtempe parolas pri la Administracio kaj donas la kasraporton de la Asocio. La ĝenerala sekretario rebatas la plendojn faritajn kontraŭ li pro la prokrasto en la elekto de nova Direkta Komitato. Li diras, ke kulpas la kandidatoj, resp. la membroj, kiuj tro malfrue anoncis sian kandidatecon. Ĝis 30. 5. 36 kamaradoj estis anoncintaj sin. 6 deklaroj venis tro malfrue. Tuj poste ni mendis la presadon de voĉdonilo, por ebligi la finon de la voĉdonado antaŭ la Kongreso. Ni ripetas, ke la rilatoj inter D. K. kaj E. K. ne estas tiaj facilaj kiel oni supozas. Por ke la maŝino povu facile kaj ebene funkcii, ni devus modifi la rolojn respektivajn de D. K. kaj de E. K. Certe la D. K. devas resti la instanco supera al E. K., sed ĝia rolo ne devus esti konstanta, ĝi nur devus kontroli E. K.-on kaj ĝin eksigi, se ĝi agas kontraŭe al la celo indikita. Ni ne volas pliampleksigi la rajtaron de E. K., sed ni volas modifi la rolon de E. K., por ke ĝi laboru pli utile kaj pli rapide, sub la kontrolo de D. K. kaj ne sub ĝia gvidado praktike neebla. La sperto montris al ni tiun difekton de la maŝino.

La *financa raporto* citas multe pli grandajn sumojn ol en antaŭa jaro. Ĉefe la semajnigo de nia gazeto kaŭzis tion.

	Enspezoj estis:	30535,77	mk. g.
	Elspezoj „	30407,40	„ „
	Saldo de 1. 7. 24	733,54	„ „
Restas	saldotransporto 1. julio 1925	861,91	„ „

Bilanco
(la 30. 6. 1925)

Aktiva	mk. g.
Kasenhavo la 30. 6. 25	861,91
Kasenhavo en Paris	277,25
Kasenhavo en Moskvo	800,00
Fremdaj Monspecoj	3099,80
Librostoko kaj Insignoj	12412,50
Debetoroj	1004,00
Oficejmaterialo	300,00
	18755,46

Pasiva	
Al Presejo	1957,74
Simplaj Kreditoroj	441,56
Akcikapitalo malnova	989,00
Akcikapitalo nova	1257,60
Nuna agkapitalo	14109,56
	18755,46

La sperto plene montras, ke la diagnozo de la pesimistoj pri la vivkapablo de la semajna gazeto estis erara. Tamen la certigo de la financa vivo de Sennaciulo estas malfacila. Ni kalkulis, ke la reklamfako funkcius. Sed en tiu rilato ni fiaskis. Ni ne ricevis anoncojn. Krome nia tarifo estis fiksita dum pasinta jaro, kaj dume okazis multaj prezaltiĝoj. Tamen ni ne ŝanĝis la prezbazon. Krome la stato de abonantoj tute ne estas kontentiga. Ni momente havas nur 1769 *pagantajn* abonantojn. Tiu sumo altiĝas ĝis fino de la kvartalo ĝis 2000. Sed tiu nombro estas tute malsufiĉa. Tial varbado kaj denove varbado estas devo de niaj membroj kaj la legantoj.

Koncerne la Jarlibron nia espero ne estas plenumita. En 1925 ni nur havas broŝuretan Jarlibron. Sed la antaŭlasta Jarlibro ŝiris dolorige nian monujon. Sed tiu maldikeco de la nunjara Jarlibro ne signifas, ke la Jarlibro estas senvalora; ja ĝi entenas la adresojn de la SAT-anoj, kaj tio nura estas jam grava utilaĵo en mano de SAT-ano.

La nuna (momenta) stato de membraro estas: 3073.

Ni devas peni, ke SAT sin trudu ekstere ĉe la organizajoj proletaj, ĝi devas esti profitdona, produktiva, avantaĝdona aparato. Kaj tion ni atingos plene nur, se la rilatoj inter la membroj fariĝos pli aktivaj, pli oftaj, pli metodaj. Tro multaj SAT-anoj malatentas tiun unuarangan problemon, por penadi nur al sukceso de sia politika plano, al trudo de sia politika tendenco.

Ni rememorigu, ke konforme al la ĝenerala esprimo de la membroj, nia Asocio estas de nun membro de la Internacia Laborista Helpo. ILH taksas ĝuste la valoron de nia aparato kaj scias ĝin utiligi.

Kiel kutime ni invitis diversajn organizajojn proletajn, sendi delegiton al tiu ĉi nia Kongreso. Vi mem scias, ke tiu metodo estas fruktodona. Ni memorigas la ekzemplon de k-do. *Nathans*, kiu estas plene konvinkita, ĉeestinte nian IV-an, ke esperanto estas grava faktoro socia. Neplenumitaj estas la vastaj tutmondaj enketoj, kiujn proponis k-do *Mark Starr* dum la IV. Kongreso. Pro la sufiĉa pezo de la kuranta laboro, la E. K. ne povis kaj nun ne povas zorgi mem pri tiu tasko, kiel deziris la Kongreso. K-do *Mark Starr* ne akceptis gvidi tiun fakon, pro manko da tempo. Tiu fakto montras, ke proponantoj estas pli facile renkonteblaj ol plenumantoj. Aliaj proponoj estas ankaŭ tre interesaj kaj subtenindaj, sed necesas ke k-doj prenu sur sin la laboron. La gvidantoj de starigindaj fakoj certe trovos helpon ĉe organoj kaj oficuloj de SAT.

La E. K. bedaŭras ke iuj konfliktoj ekiĝis inter SAT-anoj. Unu estis la afero „*Dresden*", pli vere "afero *Goldstein*", ĉar tiu k-do estas ties animo. Post la Brusela kongreso *Goldstein* sendis al EK. rezolucion, en kiu estas dirite pri "politikpartia fidisciplino," kiu decidis en Bruxelles. Ni petis pruvojn de *Goldstein*, kiujn li ne povis doni. Li riproĉas en diversaj leteroj al ni la mispaŝajn, senpripensajn agojn de iuj SAT-anoj komunistaj. Fine al nia respondletero li ne plu respondis.

Konkludo: Estas klare, ke *Goldstein* kaj liaj amikoj juĝis la aferon tre kaj nur subjektive, kaj kiam ni postulis pruvojn, faktojn, li konfuziĝis, ĉirkaŭumis, ruzis kaj fine forlasis la batalon. —

La afero "*Roth*" estas iom komika. Ni jam esploris ĝin en Bruxelles. Sed poste k-do *Roth* plue rilatis kun ni. Li speciale furiozas kontraŭ la speciala komisiono, kiu en Bruxelles ekzamenis la proponojn antaŭ la debato. Same kiel G. li ne povis subteni siajn asertojn per pruvoj. Li forlasis SAT-on kaj provis, nur parte sukcese, malvarbi kelkajn membrojn.

Fine ni atentigas la membraron pri la fanatikismo politika kiu movigas kelkajn kamaradojn, ĉu anarkistajn, ĉu komunistajn, ĉu socialistajn. Granda estas la danĝero de tiu malsano. Eĉ iuj membroj antaŭ ne longe faris strangan paŝon: pretekstante ke ili ne havas sufiĉe da aero en SAT-domo, ke la aliaj tendencoj sufokas ilin, ke ili volas propagandi sur pli ampleksa kampo, pro tio ili jam decidis fondi apartan organizajon ekstere de SAT. Ili pretendas, ke tiu organizajo ne konkurencos SAT-on; ni opinias male, ĉar konsidere ke al tiu org-ajo povos aniĝi iu ajn persono, estas klare, ke baldaŭ la SAT-anoj nombros malplejmulte en tiu org-ajo, kaj do ili devos subiĝi je la influo de la plimulto. Tiu agad-maniero meritas la plej viglan proteston, riproĉon de la Kongreso.

Kompreneble, ni ne intencas nek rajtas indiki la taskon de ĉiu SAT-ano ekstere de SAT, ĉar ekster SAT, ĉiu membro agas libere; sed almenaŭ ni estus stultaj se, per niaj organoj, per niaj asociaj rimedoj, ni propagandus favore al fondo de tia organizajo.

Tiuj Kamaradoj fondis apartan asocion kvazaŭ por protesti kontraŭ la fanatikismo de alia tendenco; sed tion farante, ili ne rimarkas ke ili mem agas plej fanatikisme. Ili vidas nur la celon de la filozofia partio al kiu ili apartenas ekstere de SAT; sed ili forgesas la celon kiu devas unuigi ĉiujn membrojn de SAT; ili forgesas ke ĉies fortoj estas necesaj por atingi tiun komunan celon, tio estas disvastigi ĉien la sennaciismon. Por propagandi sennaciismon, ne necesas porti sur la fronto la "markilon" anarkistan, nek komunistan, nek socialistan, — sufiĉas sin deklari revoluciulo.

Cetere, se en specialaj okazoj, ili volus propagandi la celojn de SAT en sia partio politika, tiucele ili povus fondi fakon el SAT-anoj sampartiaj, kiel jam faris du aliaj tendencoj. Tiu fakiĝo estas utila, kaj faciligas la taskojn specialajn, sed ĝi ne devas iel ajn konkurenci SAT-on.

Tiaj projektoj povas nur perturbi la vivon de nia Asocio, kaj tio senprofite por la skismanoj kiuj certe ne kapablas vivi aparte.

Kiel jam multaj el vi scias, k-do *Lanty* eksiĝis el la Ekzekutiva Komisiono antaŭ 3 monatoj. La kaŭzo estas, ke lia farto estis tre skuita post kirurgia operacio kaj precipe pro la pezo de la SAT-tasko kiun li elportas depost jaroj.

Per tiu konciza raporto ni provis skizi la vivon de SAT dum la pasinta jaro, kaj ni provis montri la tasketon plenumitan de la E. K. kaj aliaj oficuloj.

Ĉu ni sukcesis en nia penado? Ĉu ni atingis la maksimuman sukceson? Ni mem ne povas juĝi nian propran faron. Permesu al ni nur aserti ke, en ĉiuj niaj agoj, en ĉiuj decidoj, ni celis nur la intereson de nia komuna entrepreno, ni celis ĉiam fari el SAT aparaton por servi al la revolucia laborklaso tutmonda, aparaton por disvastigi, instrui *Sennaciismon*.

La Ekzekutiva Komisiono — kaj la Administracio — submetas sin al via ekzameno.

Fino de la unua kunsido je la 12a h. tagmeze.

Impresoj el Sovet-Unio

La 15. julio kaj la 16. la sveda delegitaro forveturis de Stockholmo ĝis Reval, per vaporŝipoj "Vasa" kaj „Kalevipveg". Ekkomencis fulmotondri kaj pluvi, sed baldaŭ la suno ree brilis, kaj estis tre bela vetero dum la tuta vojaĝo. La 17. ni haltis en la haveno de Tallinn (Reval). La estonia estraro kaj policanoj faris ĉion, por malhelpi la vojaĝon. Ni devis resti tie dum multaj horoj. Fine ni ricevis rajton vojaĝi. Ho tia lando! Estas videble, ke en Estonio regas la blanka teroro. Ĉie oni vidis preskaŭ nur virinojn laborantajn, ekzemple ĉe forĝejoj, segejoj ktp. En Narva ni ankaŭ devis resti multajn horojn, fine devis la rusa oficisto interveni, kaj ni eniris rusan vagonaron, belegajn vagonojn. Kiam ni alvenis la limon, ni devis halti. Transe de la limo staris rusa muzik-horo kaj ludis la Internacion, junaj leninistoj — pioniroj kaj multaj aliaj staris tie dum tuta nokto kaj atendis nin. Estis bonega kaj kortuŝa humoro. Kiam ni alvenis al Kingisepp, ni ricevis teon kaj buterpanon, tie estis muziko, kantado, parolado kaj hura-krioj. Tie mi por unua fojo renkontis eksterlandan esp. kamaradon, kaj ni interparolis, estis tre interese. Post kelkaj horoj ni veturis al Leningrado. Ĉe la stacidomo atendis multaj homoj por saluti nin bonvene. Kiam la salutparoladoj kaj ĉio alia estis finitaj, ni veturis per tramoj al nia loĝejo Smolni. Kiam mi staris sur la tramo, mi subite ekaŭdis iun demandi, ĉu vi scias paroli Esperanton? Ĉu ĉi tie troviĝas esperantistoj? Mi tuj respondis jese. Estis k-do H. Frank. Ni baldaŭ alvenis al Smolni, ricevis litojn kaj poste manĝaĵojn. Sufiĉe manĝinte, ni vizitis infanhejmon, ripozejon por laboristoj kaj alion. Proksimajn tagojn ni renkontis multajn esperantistojn. Mi neniam antaŭe parolis kun iu esperantisto, sed mi tamen bone komprenis ilin. La trian tagon ni vizitis la "Vintran palacon", la fortikaĵon de Peter-Paŭlo kaj multon alian, kion priskribi estas tro longe. 21. vespere ni veturis de Leningrado ĝis Moskvo. En la urbo Tver mi renkontis proksimume 15 geesperantistojn, ni interparolis, fotografis, kaj mi ricevis florbukedon de la knabinoj. La vagonaro nur haltis ĉirkaŭ dudek minutojn. Baldaŭ ni estis en Moskvo. Ankaŭ tie estis multegaj homoj por saluti nin. En Moskvo ni vizitis fabrikojn diversajn, malsanulejon, "Kreml", la tombon de Lenin kaj multon alian. Tie estis multaj esperantistoj. Ni ankaŭ vizitis ilian kunvenon apud la Ruĝa Placo. La 25. nokte ni ree veturis de Moskvo ĝis Leningrado, de tie al Kingisepp, Narva, Reval kaj fine al Stockholmo. Ĉiuj, socialdemokratoj, sindikalistoj, liberaluloj senpartiaj kaj komunistoj estis tre ĝojaj, ke Sovet-Unio estas forta. Ili ricevis bonegan impreson pri Rusio. Kiel komunisto mi nur volas diri, ke sovetlandaj laboristoj kaj kamparanoj batalis kaj finvenkis kontraŭ multaj malfacilaĵoj. Fine mi volas danki al ĉiuj rusaj kaj estonaj geesperantistoj por ĉio, kion ili faris por ni svedaj esperantistoj. Tutkoregan dankon, gekamaradoj, gefratoj! Vivu Esperanto! Vivu tutmonda laboristaro! *John Nilsson (4057).*

Kamaradoj, utiligu praktike Esperanton kaj SAT-servojn!

La 25. julio ni, parto de lokaj SAT-anoj, havis maloftan plezuron renkonti 8 samasocianojn, partoprenantojn de sveda laborista ekskurso, reveninta el Sovetio. Bedaŭrinde la kamaradoj ne antaŭsciigis nin kaj nur dank' al hazarda surstrata renkonto sukcesis ni veni al la forironta ŝipo kaj trovi la samcelanojn en la 300-persona amaso. La bedaŭro estas des pli granda ke tiutage almenaŭ 3 el ni estus povintaj pasigi tutan tagon kun la alvenintoj kaj gvidi ilin tra la urbo. La epizodo estas pripensinda el propaganda vidpunkto kaj nome:

Rakontante pri siaj vojaĝaj impresoj, svedaj kamaradoj akcentis la avantaĝojn, kiujn kompare kun aliaj ekskursanoj ili spertis en Leningrado kaj Moskvo. Dum ceteraj plene sentis barojn de diverslingveco, niaj SAT-anoj, helpate de sovetiaj samideanoj, ĉie ĝuadis la avantaĝojn de l' komuna lingvo interkompreniĝante kun rusaj kamaradoj kaj ankaŭ kun 2 germanaj esperantistoj, anoj de samtempa laborista delegitaro el Germanio. La pozicio de ambaŭ grupoj estis tiom malsama ke la svedoj, persone spertinte lingvajn malhelpaĵojn, entuziasmiĝis pri esperanto kaj, kiel oni al ni diris, duono da ili esprimis deziron eklerni nian lingvon. La samon certe spertis ankaŭ la centmiloj da Leningradaj kaj Moskvaj gelaboristoj, partoprenintaj la solenan akcepton de l' ekskurso kaj bonvenigintaj ĝin en siaj fabrikoj kaj kunvenejoj.

En Estonio, kie la ajna renkonto estas malebligita al laboristaro, la amika kunestado de nia kelkopo kun la ruĝstele ornamitaj kamaradoj, certagrade riska pro malagrablaĵoj flanke de la polico, ankaŭ ne restis nerimarkita de l' ekskursanaro. Tamen pli-malpli ara organizita promeno kun ekskursintoj tra la urbo estas ankoraŭ pli efika pruvo pri utileco de nia afero.

Nun la ekskursanoj estas jam delonge rehejmiĝintaj kaj estas tasko de niaj svedaj kamaradoj ke ili ne forgesu pri sia deziro ekstudi Esperanton. Kaj ŝajnas al mi ke se ni volas plisukcesigi nian movadon per praktika per-SAT-laboro, ni devas priatenti ankaŭ la lab-istajn ekskursojn ĝenerale kaj tiujn en Sovetion precipe. Estas tre dezirinda persona partopreno de l' esperantistoj, sed partopreno nepre organizita kun plena eluzo de l' serv-aparato de SAT. La konstante plioftiĝantaj renkontoj de diverslingvaj laboristoj kaj la nevenkeblaj lingvobaroj, starantaj antaŭ la laboristaro sur ĝia vojo al efektiva, intima unuiĝo, devigas la SAT-anojn streĉi ĉiujn fortojn kaj bonuzi ĉian okazon por pruvi al la skeptikuloj kaj laikoj ke la tutmonda proletariaro posedas jam potencajn batalilojn kontraŭ la ĝin disiganta malsamlingveco, kies nomoj estas — internacia lingvo esperanto kaj Sennacieca Asocio Tutmonda, praktike utiliganta tiun por klasaj celoj de l' tutmonda laboristaro!

R. Lorentson (1929).

Nova vasalo de Usono

Same, kiel Francio, Italio estas unu el la landoj, kiuj plej akute sentadas premon de usonaj kreditoroj: Same, kiel Francio, Italio ĝis nun nenion faris por amortizadi siajn ŝuldojn, evitante konkretan respondon al Usono, malgraŭ ties insistaj rememorigoj, kaj ĉiam defendante la saman opinion, ke la pagado por ŝuldoj nun estas malebla por Italio.

La problemo de ŝuldoj, pagendaj de Italio al Usono, pli ol unu fojon estis la objekto de daŭraj traktadoj inter ambaŭ landoj, kvankam la postulemo de Usono rilate al Italio neniam estis tiom energia kiom rilate al Francio.

Tamen lastatempe, kiam Usono komencis ĝeneralan atakon kontraŭ siaj eŭropaj ŝuldantoj, itala registaro estis devigita plej serioze konsideri la postulojn de sia potenca kreditoro. La pozicio de Italio nun estas malpli fortika ol iam antaŭe. Post malvenko de itala proletaro, sklavigita per faŝista diktaturo, itala kapitalismo ĝis nun havis la staton de relativa stabileco. Ĉiuj branĉoj de l' industrio, kompare al alilandaj industrioj, atingis altan gradon de postmilita disvolviĝo. La komerco kun eksterlando pligrandiĝis dank' al eksporto de maŝinkonstrua kaj teksa produktaro. Pli forte premanta la popolon impostaparato elpumpadis sufiĉe da enspezoj por ŝtata kaso kaj ebligis por iom da tempo preskaŭ neniigi buĝetan deficiton kaj eĉ amortizi iom da enlandaj pruntoj. Pro tio banka emisado en Italio estis haltinta senŝanĝe ĉe certa nivelo kaj la kurzo de liro, bazata per kreditaj institutoj sur funta parito [1]), restis relative stabila.

Ĉio ĉi estis obtenita per "afera" politiko de faŝista registaro, kiu uzis ĉiujn rimedojn por neniigi ĉiun provon de laboristaj kaj agristaj masoj defendi siajn interesojn.

Sed tiu ĉi politiko de subpremado kaj administra arbitro neeviteble kreskigis ribelemon de laboristaro kaj protestemon de ĉiuj sociaj grupoj, kiuj ne faras senperan apogon por la registaro kaj ne partoprenas en administra aparato de la ŝtato.

Tio ĉi kreis malstabilan situacion, kiu povas ŝanĝiĝi kun ĉiu nova paŝo de registara politiko kaj ĉiu nova simptomo pri alipròporcio de sociaj fortoj, ĉiu nova indiko de l' socia barometro estis okazigantaj gravajn postsekvojn en financa vivo de la lando. Nature, ankaŭ la valuto, malgraŭ sufiĉe bona stato de l' enlanda ekonomio, reflektis per kurzŝanĝoj ĉiujn nuancojn de socialpolitika konjunkturo de Italio.

Per tio ĉi estas komprenigeblaj tiuj pli malpli grandaj ŝanĝoj de kurzo de itala liro, kiuj estas konstateblaj de antaŭ unu jaro. Malgraŭ ĉiuj penoj la registaro de Mussolini dume ne povas ŝanĝi la situacion, kiu ĉiam minacas al stabileco de itala valuto kaj la liro de post aprilo 1925 havas pli fortajn skuojn ĉe internaciaj borsoj. Samtempe oni konstatis gravan pligrandiĝon de pasivo en komerca bilanco. En marto de nuna jaro la pasivo atingis 1100 miln. da liroj anstataŭ 300 miln. da liroj por la sama monato en 1924.

Malgraŭ ĉiam pligranda eksportado de l' industriaĵoj, tiu ĉi ega pasiveco de l' bilanco estis kaŭzita per malbona rikolto en pasinta jaro kaj ursa servo de nuna itala registaro, kiu devus importi por la lando mankantan kvanton da tritiko. La akaparado de importenda greno okazis malfrue, kiam la prezoj plialtiĝis; "afera" registaro, pro politikaj tendencoj, ne pligrandigis en sufiĉa grado importon de greno el Sovet-Unio, kaj la fina rezultato estis tiu, kiu karakterizas ĉiun malbonan aferiston.

La aĉetkosto de grenimportaĵoj konsistigis sumon de 4,5—5 miliardoj da liroj kiu fariĝis la plej grava kaŭzo, pligrandiginta la pasivecon de itala komerca bilanco. La kurzo de l' liro, kiu en fino de 1924 atingis 23% de sia antaŭmilita nivelo, nun komencis rapide malaltiĝi.

En januaro 1925 unu svisa franko ĉe italaj borsoj estis kotizata laŭ ekvivalento 4,65 lir., en februaro — 4,69, en marto — 4,73, en majo 4,80, — tio estas, ke la liro kurzfalis ĝis 20% de sia antaŭmilita nivelo.

Rilate al ŝtata buĝeto valutaj fenomenoj promesas nenian gravan ŝanĝon. La registaro oficiale deklaris, ke en tiu ĉi jaro ĝi havos sendeficitan buĝeton kaj en la sekvonta oni atendas plion da enspezoj. La kreditigo de l' emisanta banko al ŝtata kaso konsistigos la saman sumon de 6,9 mild. da liroj kaj la kreditatestoj de ŝtata kaso, emisitaj por cirkulado dum mallonga periodo je sumo de 2,3 mild. liroj, nun konsistigas nur 2,1 mild. liroj.

Malgraŭ tiuj ĉi bonatestaj ciferoj kaj registaraj deklaroj pri belaj perspektivoj de l' buĝeto, la politika reĝimo de Mussolini ne povas firmigi la konfidon de l' eksterlandaj financistoj kaj en tiu ĉi fakto kuŝas la fundamenta kaŭzo de valuta malforteco en Italio.

La plej bela pruvo de tio estas la plej klarkaraktera konduto de italaj kreditoroj.

Dum la sama periodo, kiam la financa situacio de Italio estis plej malbona Usono en la plej sentebla maniero rememorigis al itala registaro pri pagendo de militaj ŝuldoj, same kiel tio estis farita rilate al la aliaj eŭropaj landoj. Sub influo de usonaj postuloj kaj pro realigado de aliaj eŭropaj valutoj, suferantaj pro militaj ŝuldoj, la kurzo de itala liro malaltiĝis plej rimarkeble kaj la financa konjunkturo atestis pri tendenco al plua kurzfalado.

En tiuj kondiĉoj, por haltigi riskoplenan kurzfalon de itala valuto, la nuna registaro trovis nenian rimedon krom serĉi la helpon en Usono mem, — malgraŭ evidenta malprofito kaj politika danĝero de tiu ĉi paŝo, minacanta al ekonomia sendependeco de la lando per siaj postsekvoj.

En majo la ĵurnaloj komunikis pri tio, ke laŭ "propra iniciativo" Italio komencis trakti kun Usono pri amortiza plano de siaj ŝuldoj. Tiam neniaj detaloj de tiu sekreta traktado estis sciigitaj de ĵurnaloj; estis konataj nek konkretaj planoj de Italio, nek afableco de tiu akcepto, kiun ili renkontis en Usono. Tute neatendita estis en junio la deklaro de itala ministro por financoj en parlamento, ke banko de P. Morgan disponigis al Italio novan krediton por sumo de 50 miln. dol. Tiu ĉi kredito, — nedubebla rezulto de ital-usonaj traktadoj, — atestas pri tio, ke usona bankistaro, sub gvidado de P. Morgan, ricevis nun pli konkretajn kaj realigeblajn garantiojn por amortizado de militaj ŝuldoj.

Se oni konsideros, ke samtempe Belgio oficiale informis pri sia intenco en proksima tempo komenci la traktadon pri siaj militaj ŝuldoj, oni konstatos nekontesteblan fakton, ke ruiniĝis la tuta koalico de eŭropaj nepagantoj, kiuj ĝis nun unuecfronte kontraŭstaris al Usono, kiel sia plej forta kreditoro. La situacio de Francio fariĝas ekstreme danĝera kaj malfacila, ĉar kiel sola lando ĝi ne povas rezisti kontraŭ postuloj de Usono eĉ tiom malforte, kiom ĝi povis tion fari antaŭ nun.

La nova prunto, disponigita al Italio de Morgan, sendube estos destinita por stabiligo de suferanta valuto; ĝi estos tiu rezervo por financaj manovroj per kies helpo itala registaro evitigos la pluan kurzfalon de liro kaj penos krei firman bazon por la valuto. Kiel simptomo de

[1]) t. e. monbazo de l' valuto itala estis angla funto kaj laŭ ties kurzo variis la kurzo de itala liro.

tio, ke ital-usona traktado rezultigas por usona kapitalo la deziratajn garantiojn, la kredito de Morgan samtempe atestas pri forta tendenco de Usono por konkeri gravan pozicion sur eŭropa kontinento. En historia evoluo de Italio nun komenciĝis nova epoko, kiam financa kapitalo de Usono trapenetros la tutan ekonomion de la lando. Iom post iom ĉirkaŭ Italio densiĝos aranea reto de proŝuldaj garantioj por Usono kaj neeviteble venos tiu decidiga momento, kiam fakte evidenta kaj neplu kontestebla vasaleco de Italio je Usono estos oficiale konstatita fakto. Tiam fianca dio de nuna postmilita epoko P. Morgan proponos nerifuzeblan planon de Dawes por Italio, kaj tio estos la lasta limo, kiu finigos la nunan malrapidan paŝadon de itala registaro sur la vojo al kapitulaco. *N. Krassovski.*

Malbona situacio de la laboristaro en Ĉekoslovakio

Ekonomia situacio de Ĉekoslovakio estas vere malĝoja. Per malkapabla mastrumado kaj tarifpolitiko mankas merkatoj, kien la industrio enlanda povus siajn produktojn eksporti. Plej bone oni vidas tion ĉe la karbindustrio. Kiam en jaro 1913 oni eksportis eksterlanden 12900 tunojn da karbo, hodiaŭ oni eksportas nur 5214 tunojn. Germanion oni eksportis en j. 1913 7800000 t., hodiaŭ apenaŭ 2461000 aŭ 67 proc. da malpliiĝo. Eksporto en Austrion malaltiĝis ankaŭ je 60 proc. Lastatempe ĉekoslovaka registaro estis farinta kun Polio komerckontrakton, permesanta en Ĉekoslovakion importi el Polio 70000 g pomonate.

Precipe karbo pola fariĝas granda konkuranto por karbo ĉekoslovaka kaj danĝero por ministoj ĉekoslovakaj. Eĉ se registaro ĉekoslovaka neniigus entute karbkontribuojn, fervojtarifojn kaj aliajn impostojn ŝarĝantajn la karbon, kiuj estas pli altaj je 33—45 proc. ol en Aŭstrio aŭ Germanio, Ĉekoslovakio ne estus kapabla konkuri kun karbo germana kaj pola. Kelke da ciferoj klarigos al ni tion.

En Supra Silezio (parto pola) dum januaro 1924 produktiveco po kapo kaj tago faras 0,594 tunojn aŭ 49, 42 proc. de jaro 1923.

En novembro 1924 ĝi altiĝis ĝis 0,898 tunoj aŭ 74,71 proc. de jaro 1913.

En januaro 1924 nombro da laboristaro en Supra Silezio estis 149331.

Dume en novembro 1924 nur 98517, kio signifas, ke estas maldungitaj pli ol 50000 laboristoj.

Ĝenerala produktado de karbo estis en januaro 1924 — 2192239 tunoj, kaj en novembro 1924 — 2310463, kio signifas, ke ĉe plimalgrandigita nombro je 50000 laboristoj 118000 tunoj pli.

El tio evidentiĝas, ke malgraŭ maldungo de 50000 laboristoj (ĉirkaŭ 33 proc.) produktiveco de laboristo altiĝis de 6,00 g ĝis 9,00 g potage aŭ 33 proc. Pro tiuj kaŭzoj kostas karbo pola po 1 g 3—5 Kĉ (laŭ kvalito), dume ĉekoslovaka karbo po 1 g 20 Kĉ.

Nepovante konkuri kun karbo alilanda karbobaronoj uzis ĉiujn fortojn por malaltigi salajron de la laboristoj kaj nuligi iliajn postrevoluciajn atingaĵojn. Kiajn oferojn donis laboristaro, ke karbo estu pli malmultekosta (konkurpova) ni vidas el tio, ke kvankam salajro de laboristoj okupitaj en karbindustrio falis nunjare rilate al jaro 1921 de 40 proc. gis 50 proc., produktado de karbo altiĝis je 22 proc. Krom tio prezoj de la produktado falis de jaro 1921 ĝis 1924 je 50—60 proc., kaj tiutempe 16000 laboristoj estis maldungitaj. Al tio ĉi venas ankoraŭ ĝenerala multekosteco de vivnecesaĵoj kaŭzita per altaj limimpostoj. Cifero 800—900 lezoj[1]), el tio 100—200 tre gravaj kaj kelke da mortigaj en unu karbregiono Ostrava-Karvina pomonate, atestas pri ne sufiĉa protekt-prizorgo kontraŭ la akcidentoj. Karbproduktado estas tiel limigita, ke ministoj laboras po 5, 4, eĉ 3 tagoj, semajne. Pro la plej malgravaj peketoj laboristoj estas maldungitaj kaj anstataŭ ili oni dungas laboristojn indiferentajn neorganizitajn, kiujn oni uzas kontraŭ klaskonscia laboristaro. Famekonataj en tiu rilato estas entreprenistoj en Ostrava-Karvina, la plej riĉa karbregiono de Ĉekoslovakio. Preskaŭ en ĉiuj minejoj, koaksofabrikoj, metalfabrikoj k. a. ekzistas tiel nomataj firmoj (t. e. unu entreprena homo ricevanta grandajn profitojn de la administracio de fabriko pro sia fifidela servo) okupantaj plej parte la samajn laboristojn kiuj ĝuste en tiu ĉi fabriko laboris. Tiel ekzemple okazas, ke laboristoj laborintaj en iu fabriko, estante eljetitaj de la sensentaj labordonantoj sur la pavimon, petas laboron ĉe menciitaj firmoj, kiuj dungas ilin nur kiel taglaboristoj, kaj ricevinte laboron laboras en la sama laboro kiel antaŭe, sed sub la plej mizeraj kondiĉoj. Ili ricevas unuecan salajron de proksimume 20 kĉ (en fabrikoj 25—40 kĉ) sen konsidero pri aĝo kaj laboro, kiu apenaŭ sufiĉas por unu homo. Ili ne ĝuas ĉiujn plibonigojn kiel laboristoj organizitaj, ekz. donackvoton da karbo, pagitajn forpermesojn, aldonpagojn por infanoj, por festtagoj, dimanĉoj, akuŝpremiojn kaj multon alian. Laborante tro ofte 12, 14, eĉ 16 horojn potage, ili signifas por organizita laboristaro gravan danĝeron, precipe dum striko.

Interne en lando regas granda loĝejmizero. Dekmiloj da familioj premiĝas po du eĉ tri familioj en unu ĉambro, dum la riĉuloj kaj personoj influaj libere uzas komfortan loĝejon 4—5 ĉambran. En periferioj de Praha staras 400 fervojvagonoj en kiuj loĝas malriĉaj homoj. Sed ne imagu, ke ĉiu homo posedas unu vagonon, sed en tiuj ĉi 400 malpuraj, nehigienaj vagonoj estas kondamnitaj por vivi 1400 mizeruloj. La afero estas des pli terura, ke inter ili oni kalkulas ĉirkaŭ 600 infanojn, kaj centoj da naskitoj nomas vagonojn siaj naskiĝejoj. Eble vi pensas, ke loĝado en tiuj ĉi vagonoj estas senpaga? Sed vi eraras. 300 kĉ. oni devas pagi da luprezo pojare.

Impostejoj ŝarĝas civitanojn per grandaj salajrokontribuoj de 500 ĝis 3000 kĉ kaj ordonas pagi ĝin por jaroj 1921/22/23. Eble en neniu ŝtato oni postulas impostojn por jaroj pasintaj, despli, ke ĉekoslovakaj impostejoj ne postulis ĝin en menciitaj jaroj, kiam la salajro estas sufiĉa por dece vivi kaj oni ne aŭdis pri senlaboreco. Plenajn tri aŭ kvin monatojn devus laboristo diligente labori, por ke li povu pagi postulatan kontribuon, uzante eĉ ne unu moneron por la aliaj aĵoj. Dank' al zorgo de laboristaj deputitoj kaj organizaĵoj, la kontribuo estas iom malaltigita kaj pagebla poparte. Dum ŝtato prirabas tiamaniere popolon, ĝi fervore zorgas pri la plibeligo de soldatuniformoj per oraj kaj arĝentaj bagatelaĵoj, kiuj kostas milionojn da kĉ.

Dezirinte liberiĝi de netolerebla situacio premeganta laboristojn, tiuj lastaj ofte defendas sin kontraŭ atakemo de la kapitalistoj pere de strikmovadoj, sed bedaŭrinde ĉiam senrezulte pro politikaj antagonismoj. Tiele estis finita striko de 40000 ministoj en Ostrava-Karvina regiono ekplodinta 30. marto de nuna jaro, kies rezulto estas (vidu S-ulo n-o 35):

1. 4 mortpafitoj dum mitingo en Orlova (inter ili suĉinfano);

2. 8000 maldungitaj laboristoj;

3. Malprofito de ĉirkaŭ 6000000 kĉ da salajro por pagitaj forpermesoj (Entreprenistoj konsideris strikon kiel neoficiala, kaj pro tio strikantoj perdis forpermesojn).

4. Malprofito de la salajro por unu semajno;

5. Ĝenerala indiferenteco kaj malamikeco inter laboristaro kontraŭ ĉiuj laboristaj organizaĵoj, ĉar ili estis konvinkitaj, ke tie temas nur pri batalo inter du laboristaj partioj pri hegemonio de unu partio super la alia.

Pro la tuta striko suferas plejmulte laboristoj polaj, kiuj dum dekjaroj ĉi tie vivis kaj laboregis kaj nun estas eljetitaj kiel alilanduloj sen iu ajn rekompenco amase el la laboro kaj kondamnitaj por malsati kun siaj familioj, despli, ke en Ĉekoslovakio pro senlaboreco laboron ili ne trovos, kaj en Polio oni ilin afable ne akceptos timante ilin kiel ruĝaj diabloj kaj sendiuloj. Amase do elmigras senlaboruloj Francion por nova suferado.

Antaŭ monato estis per malvenko finita en Nord-Bohemio striko de 12000 metallaboristoj daŭrinta 10 semajnojn kaj gvidata de "Germana Asocio de metallaboristoj". Kaŭzo de malvenko estis „Nacia asocio de germanaj laboristoj" (Hakenkreuzler). Fine de monato julio labordonantoj el Ostrava-Karvina-regiono maldungos denove ĉirkaŭ 3000 laboristojn. Kaj laboristaro estas senpova.

Malvenkaj strikoj estu por klaskonscia laboristaro averta signo, ke ĝi ĉesu jam

[1]) difektoj. — *Red.*

reciprokan interbataladon politikan kaj ke ĝi kreu veran profesian unuecfronton de la laboristaro, sen konsidero pri politika, nacia kaj religia konvinkoj kontraŭ komuna internacia malamiko — kapitalismo — kaj nur tiam liberiĝintaj dungitoj povos festi sian venkon. *Josefo Sedzimir. Mar. Hory.*

El la Vivo kaj Scienco

"Vivante mortigita"

El Usono informas nin kamarado, ke la rakonto presita en n-o 36 sub titolo "Vivante mortigita" laŭ rusa gazeto ne estas verfakta en la detaloj. Ni ĉi-sube korektas la koncernajn punktojn, por restarigi la veron. Red.

1) Katastrofo ne okazis en "ŝakto", sed en natura, subtera galerio. 2) Flojd ne estis "superŝutita" de teraĵo, sed kaptita per ŝtono (ne "trabo") metiĝanta sur unu kruron. 3) Ŝaktistoj tute ne aŭ preskaŭ neniam "havas ĉe la brusto radio-aparaton". Vere, oni alportis tra la galerio al Flojd kaptita elektran lampon, kaj per radio sur tersuprajo aŭskultis la korbatojn. Tute ne troviĝis "akvo" en la "ŝakto", nek oni uzis "akvopumpilon", ktp.

La faktoj estas: Flojd estis bapta nomo de Flojd Collins. Lia patro (ne "minejposedanto") loĝis kun siaj filoj en kalkŝtona regiono apude al subtera kavejo — kiaj ofte troviĝas en kalkŝtonaj regionoj, ĉar la akvoj rapidaj, depost antikvaj epokoj, solvas kaj skulptas subterajn vojojn. La familio alkutimiĝis al esploroj kaj volis gajni iom da mono kiel gvidistoj al granda kavejo. Ili kaj precipe Flojd Collins revis pri riĉeco, kiam multaj vizitantoj venos viziti ilian kavejon. La tuta familio deziris kaŝi la sekreton de enirejo al kavejo. Oni malpermesis multenombran viziton de sensaciemaj aŭtomobilistoj, ĉar tiuj nur malhelpus la savon kaj eble ankoraŭ pli skuus la moveman teron. Komence la familio atendis baldaŭan savon de Flojd kaj eble pli zorgis pri la sekreto de la kavejo, ol pri spertaj elfosantoj, kiuj eble estiĝos rivaloj por posedo de kavejo. La prokrastkulpo de la patro de Flojd kaj la akuzo ke li kolektis monon de rigardantoj, estas dubindaj, se ne tute aldonitaj fabeloj. *N.W.F.*

Kontraŭ la sendiuloj!

En Limburg (nederl. provinco kun grandparte katolika loĝantaro) oni komencis agitadon kontraŭ la ateistoj (ruĝuloj). Okazis demonstracio, en kiu la katolikaj pastroj alvokis la popolon al batalo kontraŭ la senreligiecon kaj la senreligiulojn. "Limburgo por la katolikoj kaj for la ruĝulojn!"

Semajnon poste okazis en la urbeto Brunsum pro la okazontaj parlamentelektoj propaganda kunveno de soc.-demokratoj kaj samtempe propaganda rondirado tra la urbo de la katolikoj. Grupeto da personoj kun ruĝaj flagoj ktp. biciklantaj al la kunvenejo estis ĉirkaŭataj de la katolikoj kaj ne povis pluenir!. Okazis interbatalo. El la soc.-demokratoj estis 2 personoj grave kaj kelkaj aliaj malpli grave vunditaj.

Jen la kristana toleremo! *670*

Vivo kaj sano de laboristoj

Ne kredu, ke mi deziras sub tiu rubriko paroli pri freŝa aero, pri ekskursoj, banlokoj ktp. Ni ĉiuj scias, ke ni bezonas tiujn. Mi ankaŭ ne parolos pri la ekstera zorgado de la korpo, pureco kaj similaj aferoj, ĉar tio estas tre, eĉ tro, multe instruata en la lernejoj, per gazetoj kaj libroj. Ne, mi deziras paroli pri afero multe pli grava sed kies gravecon oni ĝenerale malpli multe taksas ol ĝi meritas. Ĉar la riĉuloj malsaniĝas kaj mortas tiel ofte kiel la malriĉuloj, kvankam ili havas monon por vojaĝi kaj spiri freŝan aeron, iri al landoj kun bona klimato, al banlokoj ktp. (? Red.)

Spite la lerteco de la nuntempaj medicinistoj, spite nia tiel nomita "alta civilizacio" la homaro suferas nuntempe eĉ pro multaj malsanoj tute nekonitaj de sovaĝaj neciviliz-itaj popoloj. La plej teruraj malsanoj, ekz. la kancero, la sifiliso, la ftizo, estas karakterizaj por nia civilizacio.

La plej granda danĝero por la sano estas nuntempe la nenatura manĝaĵo. Ni havas blankan panon nenutran — ĉar la brano apartigita de la faruno por fari ĝin blanka estas plej valora nutraĵo. — Ni havas blankan poluritan rizon, blankan sukeron, senigitan de ĉiuj mineraloj enhavataj en la kano aŭ la rapo, el kiu ĝi estas farata. Krom tio ni manĝas tro multe da viando, lakto, fromaĝo, ovoj, manĝaĵoj kiuj enhavas tro altan procenton da proteinoj, tro malaltan da mineraloj, vitaminoj, celulozo. La manko de la lastnomita substanco kaŭzas teruran mallakson, kiu estas la komenco de ĉiuj aliaj malsanoj. La plej ĝenerala sekvo de mallakso estas apendicito, per kiu mortas tre multaj junuloj. La apendicituloj, kiuj ne mortas, perdas la apendicon, gravan organon necesan por la bona kaj regula funkciado de la defekada aparato. Post la apendica operacio la kuracito suferas je mallakso pli ol antaŭe kaj serĉas kuracilojn en la apotekoj. Sed tiuj kuraciloj estas ĝenerale venenoj, kiuj malrapide sed tute certe ruinigas la korpon produktante aliajn malsanojn: kataron, pneŭmonion, kanceron, k. a.

Estas ĝenerale disvastigita opinio, ke la laboristo malsana ricevas tro malmulte da nutraĵo. Nenio povas esti pli malvera. Li ricevas tro multe el la ĉefaj nutraĵoj, t. e. karbohidratoj, sukero, aŭ grasoj, aŭ el ĉiuj tri, kvankam li ĝenerale ricevas tro malmulte da mineraloj, vitaminoj, celulozo. Vi ne kredu, ke vi bezonas viandon, lakton, ovojn, fromaĝon. Tute ne. Mi mem ne manĝis iun el la ĵus nomitaj manĝaĵoj dum la lastaj tri jaroj, kaj viandon mi ne manĝis dum la lastaj dek sep jaroj. Kaj mi estas pli sana nun ol iam antaŭe kaj laboras 15 horojn ĉiutage (ankaŭ dimanĉe). Naŭ horojn mi laboras en meblofabriko, ses horojn en la hejmo verkante, tradukante, studante. Miaj konatoj diras, ke mi malsaniĝos kaj mortos tre baldaŭ, ĉar mi tro multe laboras, ĉar mi ne eliras por spiri freŝan aeron, ĉar mi ne manĝas viandon, kaj alian laŭ ili nutrantegajn manĝaĵojn. Sed mi ne atentas iliajn amikajn admonojn: mi manĝas trankvile miajn fruktojn kaj verdaĵojn kaj daŭrigas laborante. Kaj mi daŭrigos tiel almenaŭ cent jarojn plu, kompreneble kun la diferenco kiun kaŭzas al ni la evoluo socia dum tiu tempo. Ha jes, mi memoras: mi ne povas malhelpi, ke min eble mortigos iu stratakcidento aŭ kolera kuracisto en embusko, sed mi povas malhelpi, ke la manĝaĵo kiun mi mem elektas kaj manĝas malsanigu min.

Mi avertas al vi, ĉiuj laboristoj, ke la ordinaraj kuracistoj ne rekomendos al vi sekvi mian ekzemplon. Kial? Ĉar tio forprenus de ili la vivrimedojn. La kuracistoj ne gajnas monon en komunumo de sanuloj: tial estas necese por ili studi la plej bonajn rimedojn por konservi vin kiel eble plej malsanaj, tamen konservante vin vivaj dum vi ankoraŭ estas pagkapablaj.

La laborista movado perdas multajn el siaj plej bonaj laborantoj mezaĝaj kaj eĉ junaj. Tio estas tute nenecesa. Ili povas vivi almenaŭ ĝis la centa jaro kaj esti aktivaj fortoj en nia brava civiliziga, liberiga armeo. Necesas nur studi racie la fiziologian sciencon veran, ne la trotrudeman, falsasciencan blagon de medikamentvendistoj kaj ties agentoj.

Se la legantoj de S. interesiĝas pri tiu demando, mi estas preta doni en venontaj artikoloj pli detalajn kaj precizajn klarigojn pri la reformoj plej necesaj en la vivo de laboristoj. *Karl Fröding.*

Esperanto kaj I. F. T. U.

Notinda artikolo aperis en la oficiala organo de la I. F. T. U. (Amsterdam) *La Internacia Laborist-Sindikata Revuo*) n-o 2, vol. V). La verkisto H. Dubreuil (Parizo) multe laŭdis la penojn de la Esperantistoj fordetrui "la ĥaoson de lingvoj". Sed, laŭ li, la praktikebla paŝo nun estas ke la franco, la germano kaj la brito reciproke lernu siajn lingvojn. Sume liaj ĉefpunktoj estas: 1. Lingvo estas la animo de la nacio kaj nur per akiro de naciaj lingvoj — ne per "neperfekta artefarita helplingvo" oni povos enpenetri plene la idealaron ktp. de alia nacio. 2. Britio, Germanio kaj Francio plej gravas en la mondo, tial oni sisteme instruu al sindikatestroj kaj aliaj tiujn tri lingvojn.

Ni ĝojas ke nia k-do konstatis la problemon kvankam ni ne konsentas je lia solvo. Li ne forgesu ke la animo naskiĝas kaj kreskas. Ne nacia sed internacia estas la animo kulturita de la I. F. T. U. Internacie ekspluatataj kaj organizitaj, la laboristoj fine forlasos la nacian vidpunkton. Ili ĉefe ne komprenu la malnovan sed starigu novan kulturon. Mondlingvo baziĝas sur interdependeco laborista ekonomia, en necesa mondsolidareco laborista. Ne eble enpenetri la "animon" de 400 aŭ eĉ 3 popoloj, ĉar mallonga la vivo kaj longa la lingva studado.

Pri 2: Ĉu li forgesis pri Rusio kaj la vekiĝanta Oriento? La anoj (16 milionoj) de la I. F. T. U. mem loĝas ne en 3 sed

23 diversaj landoj. La burĝa "Pakto" volas kunigi Germanion, Francion kaj Britiion kontraŭ Azion sed, danĝerego kuŝas en tia propono.

Plue eĉ la estroj lingvistaj de laborist-sindikatoj ne perfekte scipovas la lingvon de unu el la tri "elektitaj popoloj". Ju pli la sindikatoj evoluas, des pli necesas sendi al kongresoj la fidatajn estrojn kaj la anojn kiuj plej bone komprenas, ne multajn lingvojn, sed la ĉiutagajn problemojn kaj sperton de la laboristoj. Tiaj ne havas la tempon studadi lingvojn. Ili preferas la neŭtralan lingvon — artefaritan, jes simile al ĉio kio diferencigas nin de la besto! Satanoj, se via sindikato aliĝis al la I. F. T. U. — proponu per ĝi ke la I. F. T. U.: 1. Korespondu per Esp. 2. Enpresu notojn en la oficiala Revuo en kaj pri Esp. 3. Uzu Esp. en sia Internacia Somer-Lernejo. 4. Anoncu ke post ekz. 2 jaroj ĉiu delegoto al Konferenco devos scipovi la internacian lingvon. Tiel Esp. servos la proletaron. *488.*

TRA LA KLASBATALO

En la minoj de la Ruhr-teritorio multaj laboristoj kaj oficistoj estas maldungitaj pro "labormanko".

La germanaj konstrulaboristoj malakceptis la decidjuĝon de la regna ministro kaj daŭrigas la strikon.

En Ŝanĥajo strikas 2000 poŝtoficistoj.

La Soveta registaro disponigos 10 mil. dol. por la konstruo de 31 vaporŝipoj de nova komerca ŝiparo.

La 16. 8. okazis en Berlin Kongreso de ILH. por Ĉinio, kiu estis bone vizitita de reprezentantoj el ĉiuj eŭropaj landoj kaj Usono. La kongreso varbis por masagado interhelpa por ĉina proletaro kaj alvokis la Amsterdaman Sindikatan Internacion por kunhelpo.

Internacia Transportlaborista Federacio kaj Esperanto

En la lasta Informilo (aŭgusto) de I. T. F. ni legas sub sciigoj de la sekretariejo la jenon:

Post abunda diskutado estis decidite, ankoraŭ plue en la Informilo disponigi unu kolonon por la propagando de la mondhelplingvo Esperanto kaj eksperimente publikigi lecionon el kurslibro. La organizaĵoj poste estos demanditaj pri sia opinio pri tio kaj estos petataj ĉe daŭrigota publikigo de l' kurso la asociaj gazetoj, transpreni tiun en siajn organojn. —

Ni gratulas la I. T. F. pro tiu ĉi kuraĝa kaj pionira decido kaj nur esperas, ke aliaj organizaĵoj baldaŭ imitos ĝian ekzemplon!

Internacia Esperanto-Sportularo Laborista (I. E. Sp. L.)

Pro profesiaj kaŭzoj kaj loĝoŝanĝo k-do Ad. Wendt estis devigata dum nia lasta kunsido okaze de la Olimpio senigi sin de kelkaj laboroj kaj oficoj: Oni bonvolu atenti jenajn informojn: Oficos depost 15. sept. 1925 kiel

Ĝenerala sekretario: K-do *Rudolf Winkler*, Leipzig, Kantstr. 53 I. II.

Administra sekretario: *Osk. Schröter*, Leipzig-Stötteritz, Papiermühlstr. 10a.

Redaktoro de "Laborista Sporto: K-do *Adolf Wendt*, Meyenburg (Prignitz) Wallstr. 3.

Informservo de "I. E. Sp. L.": K-do *Willy Mersiovsky*, Leipzig-Schönefeld, Lazarusstr. 4.

N-o 9 de Laborista Sporto aperos ĝis 15. sept.

Por "I. E. Sp. L." *Adolf Wendt.*

KORESPONDADO

TARIFO

Korespondado: Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. or., ĉiu plia linio la samon.

Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.

MALLONGIGOJ: L = *letero.* PK = *poŝtkarto.* Pl = *poŝtkartoj ilustritaj.* PM = *poŝtmarkoj.* bfl = *poŝtmarko sur bildflanko.* k. ĉ. l. = *kun ĉiuj landoj.* esp.aĵo = *esperantaĵo.*

Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la **devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al** ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

Aŭstrio

— 3 k-doj. dez. koresp. PK., Pl. k. ĉ. l. precipe kun Sovetio, Anglio k. Italio. Adr.: K-do *Hans Bichler, Marktl i. Traisental.*

Britio

— K-do *J. Glaser,* 25, Wellclose, Squ, E. I. *London,* pri ĉ. temoj k. ĉ. l.

Francio

— Gek-doj. kiuj intencas interrilati pri komunismo k. anarkismo skribu tuj al K-do *Eisbrenner,* Centro de Estudios Sociales, 86 Cours Lafayette, *Lyon, III.*

— K-do *D. Mathis,* 74 rue Ziegelau, *Strasbourg-Ndrf.,* dez. koresp. Pl., PK. k. ĉ. l.

Germanio

— K-do *W. Hoyer,* Fabrikstr. 28, *Altenburg i. Th.* dez. koresp. k. interŝ. PM., certe resp.

— K-do *August Müller,* Bärenschanzstr. 81, III. *Nürnberg,* dez. koresp. k. ĉ. l. precipe kun rusoj, bulgaroj, hispanoj k. portugaloj pri anarĥismo k. precipe pri la movado de la rusa Machnowtschina en la jaroj 1918—1921. Resp. garantias. 20 gelernantoj dez. koresp. pri ĉ. temoj k. ĉ. l., resp. garantiata. Adreso: *Fritz Köllner,* Blumenaŭ N-o 23 *Post Tannhausen,* Kr. Waldenburg i. Schles.

— K-do *W. Engler,* Postamt, *Crimmitschau i. S.* dez. koresp. L., PK., Pl. bfl. k. ĉ. l. Certe resp.

"Adresŝanĝo": K-do *Léon Bergiers,* Bredestr. "Volkshaus", *Crefeld i. Rhld.* (antaŭe, La Hulpe).

— K-do *Herbert Sonne,* Helenenstr. 3, *Limbach i. S.,* dez. raportojn pri div. temoj, (ŝakludanto tre agrabla).

— K-do *August Maier,* Hagerstr. 306, *Erding i. Ob. Bay.* pri komunismo k. naturbelecoj, L, PK, bfl, k. ĉ. l. Certe resp.

Rumanio

— K-do *Remuso Vasilovice,* str. Reg. Maria, 21, *Deva,* PM. Pl. k. ĉ. l.

Sovet-Unio

— *Satanaro!* Traduku el jurnaloj aŭ petu konatajn veterinarojn priskribi veterinarismon k. brutedukadon de via lando k. esperantlingve sendu al mi por enpreso en veterinarjurnaloj. Adr.: *S. Bojev,* Vet-Ambulatorio *Turkestan,* KSSR.

K-do *Hoves Isaak,* ĵurnalisto, ul. Revolucii, 6, *Novonikolajevsk,* (Siberio) pri jurnalismo, socia vivo k. kom. movado.

K-dino *Krimskaja Larisa,* ĵurnalistino, redakcio de Sirbirskij Gudok, *Novonikolajevsk* (Siberio) pri arto, moroj k. feminismo.

— K-do *Paŭlo Kirjuŝin,* 1-a Dolgobrodskaja, 54, *Minsk,* dez. serioze koresp. pri div. temoj k. ĉ. l. interŝ. nacilingvajn ĵurnalojn k. esperantaĵojn.

— K-do *Belakov Bazilo,* Kolektivnaja, 2, *Tuapse,* Kaŭkazo, dez, havi laboristajn korespondantojn el ĉiuj landoj.

K-do *Bojev Sergeo* (20 jara veterinaro), Veterinarn. ambulat., *Turkestan,* Kazaka SSR, pri veterinarismo, brut- kaj bird-edukado, kamparana maŝtrumado, naturo, studentjunula vivo, moroj de loĝantaro, esp. movado k. a. t. L, Pl.

— K-do *D. Albanov, Arkadak* (Saratov. gub.) pri sociologio k. vivkondiĉoj en div. landoj precipe kun ekstereŭropaj, L, Pl.

— K-do *Naum Joĥin,* Grajdanskaja 19, kv. 22, *Leningrad,* dez. koresp. pri socia k. lab. vivo k. ĉ. l., nepre resp.

— K-do *Tomilov Anatolo,* Uprofbjuro, *Petrovski Zavod,* Zabajk. gub., kun seriozaj k-doj pri div. temoj k. ĉ. l., interŝ. papermonon, esp.-aĵojn, fotojn. Ne sendas unua, resp. akurata.

— K-do *A. Liljer,* Brjanskaja. 15, 2, *Moskvo,* L, Pl, PM, k. ĉ. l.

Turkio

— *"Adresŝanĝo":* K-do *Hans Pek,* Fabrique d'Acide Carbonique, *Balat-Constantinople* (antaŭ Stambul).

PRESEJO: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG (GERMANIO)